

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi

Er beteckning: dnr KN2024/02249

Sammanfattning

Länsstyrelsen ser positivt på ambitionen att modernisera och förtydliga avfallslagstiftningen. Det är ett viktigt verktyg i arbetet mot snedvriden konkurrens och bekämpa avfallsbrottslighet. Länsstyrelsen avstyrker dock förslagen som kommer innebära en begränsning av kommunernas arbete på lokal nivå. Länsstyrelsens ståndpunkt är att det är viktigt att arbetet bedrivs på både nationell, regional och lokal nivå.

Länsstyrelsen ser även att det finns ett behov att se över konsekvensutredningen i promemorian för att säkerställa att förslagen ger tillräcklig effekt. Avfallslagstiftningen har genomgått stora förändringar och dessa skulle behöva utvärderas innan nya regler kommer. Sammantaget ser länsstyrelsen inte att de föreslagna åtgärderna leder till önskat resultat.

Avsnitt 4.3 Mer tillsyn på avfallsområdet nödvändig för rättvis konkurrens och bekämpning av illegal hantering

Länsstyrelsen instämmer i att tillsynen på avfallsområdet är otillräckligt och kan leda till en snedvriden konkurrens samt skapar möjligheter för kriminella aktörer. Länsstyrelsen ser det som positivt att regeringen arbetar med att tydliggöra avfallslagstiftningen. Länsstyrelsen anser däremot att flytta ett tillsynsansvar mellan kommun och länsstyrelse inte ger avsedd effekt, se motivering i avsnitt 6.2. I stället bör kommunala tillsynsmyndigheten få bättre verktyg för att effektivisera sitt arbete inom avfallsområdet.

Exempelvis ökad tillsynsvägledning, god finansiering och öka samordningen mellan myndigheter. En väg framåt kan även vara krav på samverkan mellan mindre kommuner.

Avsnitt 5.2 Nytt ansvar för vissa avfallsproducenter

Länsstyrelsen avstyrker den utökade definitionen. Problemet är inte hur avfallet definieras, utan det finns i stället risk att uppräkningslistan kan bidra till att det uppfattas som att listan är fullständig. Det finns redan befintliga bedömningsunderlag och vägledningar för att avgöra vilken typ av avfall det är.

Avsnitt 6.2 Förändringar av länsstyrelsens och kommunens tillsynsansvar på avfallsområdet

Länsstyrelsen avstyrker lagförslaget om att länsstyrelsen ensam ska vara tillsynsmyndighet över handlare, mäklare, yrkesmässiga insamlare och avfallstransporter. Länsstyrelsen anser att tillsynsansvaret bör ligga kvar på kommunen. Kommunala tillsynsmyndigheten har stor lokalkännedom och kunskap om kommunens verksamheter, aktörer och geografiska förhållanden. Denna kompetens är avgörande för en effektiv tillsyn och ska inte underskattas. Den kommunala tillsynsmyndigheten har ansvar över anmälningspliktiga och ej anmälningspliktiga verksamheter. Exempel på sådana verksamheter är just avfallshandlare, mäklare, yrkesmässiga insamlare av avfall och transport av avfall. Länsstyrelsen menar att det finns samordningsvinster om all tillsyn sker av samma tillsynsmyndighet. Även ur ett avståndsperspektiv finns skäl att tillsyn även i fortsättningen bör utföras av den kommunala nämnden.

Avsnitt 6.3 Nya tillsyns- och prövningsavgifter på avfallsområdet

Avgiften för länsstyrelsens prövning av ansökan från yrkesmässiga verksamheter som önskar hantera sitt eget kommunala avfall bör höjas och indexregleras. Skälen för detta är att handläggningen av ärendet kan komma att kosta mer än föreslagen avgift. Föreslagen avgiftsklass pekar på att ärendet ska handläggas på 2 timmar, vilket kan bli utmanande. Ärendet kan påverka flera kommuner, vilket behöver yttra sig. Det är av stor vikt att hanteringen inte urholkar det kommunala systemet eller gynnar avfallsbrottslighet. Det är

därför av stor vikt att tillräcklig handläggningstid tillämpas och att principen om att det är förorenaren som betalar följs.

Om länsstyrelsen ändå kommer att överta tillsynen av yrkesmässig insamling av avfall, handlare, mäklare, avfallstransporter och yrkesmässiga verksamheter som hanterar kommunalt avfall så anser länsstyrelsen att föreslagen tillsynsavgift höjs. Skälen för detta är att avgiften ska möjliggöra resurser för en tillräcklig tillsyn och för att följa principen om att det är förorenaren som betalar. Länsstyrelsen anser att det är av stor vikt att det finns resurser att genomföra en tillräcklig tillsyn för att minska risken för avfallsbrottslighet.

Avsnitt 8.9 Krav på ytterligare sortering för att möjliggöra materialåtervinning

För att påskynda teknikutvecklingen och skapa en bredare marknad inom materialåtervinning bör ekonomiska incitament införas. Det är även av stor vikt att forskning och teknikutveckling premieras för att påskynda utvecklingen och göra det lättare för avfallsproducenter att använda lämpliga metoder. Skälen till detta är att i dagsläget är tekniken inom materialåtervinningen begränsad i Sverige och det finns ett behov för utveckling inom området.

Avsnitt 9.3 Kraven på en kommunal avfallsplan tas bort

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att kravet på kommunal avfallsplan tas bort. Skälen för detta är att framtagandet leder till engagemang och är ett sätt att hitta lokala lösningar på avfallshanteringen.

Länsstyrelsen ser det som en risk att frivilliga kommunala avfallsplaner kan leda till lägre engagemang i avfallsfrågor.

Länsstyrelsen ställer sig även frågan om en tillräcklig konsekvensanalys har genomförts i det avseendet. I stället för att ta bort kraven på kommunal avfallsplan så kan det i stället finnas anledning att avgränsa kraven i avfallsplanen som att den exempelvis bör innehålla enbart den avfallshantering som kommunen har ett direkt ansvar för. Arbetet att hitta lokala lösningar till cirkulära system för avfallshanteringen är viktig och bör prioriteras. Det finns bland annat ett behov av strategiska lagringsplatser för att förhindra att avfall som exempelvis schaktmassor transporteras till deponi.

Om det skulle bli så att en stor del av tillsynen går över på andra tillsynsmyndigheter än kommunen, så har den tillsynsmyndigheten

stor nytta av att kommunen har en avfallsplan för att få en överblick över hur avfallsarbetet i kommunen bedrivs.

Övriga synpunkter

Konsekvensutredningen är i stora delar både otillräcklig och otydlig. Avfallslagstiftningen har genomgått stora förändringar och dessa skulle behöva utvärderas innan nya regler kommer.

Konsekvensutredning för föreslagna ändringar bör förtydligas. Det finns en risk att blanda ihop avfallslagstiftningen med åtgärder mot avfallsbrottslighet. Dessa eventuella konsekvenser behöver utredas, så att åtgärder inte motverkar varandra.

Det behöver utredas om föreslagna ändringar till och med kan gynna avfallsbrottslighet och om det kan behövas ytterligare regleringar för att minska risken.

Länsstyrelsen bedömer de stora förändringarna som föreslås i promemorian inte är möjliga till 1 januari 2026.

Ett resonemang om att tillhandahålla funktioner och inte produkter skulle vara önskvärt. Ett sådant resonemanget skulle kunna öka incitamenten på företagen att tillverka produkter som har lång hållbarhet och även kunna uppgraderas. Det hör ihop med förebyggande arbete och minskade avfallsmängder.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Helena Höij med miljöhandläggare Theres Ranerfors som föredragande. I den slutliga handläggningen har också miljöhandläggare Maj Ardesjö medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia

kn.cks@regeringskansliet.se